

Zasady pisowni wyrazów z ch

- **Ch** piszemy wtedy, gdy w innych formach danego wyrazu (lub w wyrazach pokrewnych) wymienia się na **sz**, np.:

ch na sz:			
cicho – cisza	ucho – uszy	trochę – troszkę	okruch – okruszek
duch – dusza	mech – meszek	kielich – kieliszek	groch - groszek

- **Ch** piszemy za każdym razem na końcu wyrazów, np.:
brzuch, na schodach, ruch, dach, w domach, słuch, uśmiech, orzech, o książkach, grzech
Wyjątki: dru**h**, Boh (nazwa rzeki), poro**h** (próg skalny w korycie rzeki)

- **Ch** piszemy zawsze po spółgłosce **s**, np.:

s:							
schować	schody	wschód	schronisko	schemat	schron	schudnąć	schabowy

- **Ch** piszemy w wykrzyknieniach, np.: **och!**, **ach!**
► **Ch** w języku polskim występuje w większej ilości wyrazów niż **h**
► Wyrazy z **ch**, które warto **zapamiętać**:

bochenek	choinka	Chiny	chuligan
choroba	chronologia	Chełm	chustka
chleb	chmura	chirurg	chór
chomik	chaos	chwast	cholesterol
chory	chlustać	chata	dmuchawiec
chór	chodźć	chorągiew	echo
chudy	charakter	chować	kucharz
chwila	chrzest	chwalić	kuchnia
chemia	chytry	choleryk	muchomor
chrabąszcz	chrzan	samochód	Michał
chłód	chryzantema	wychowawca	pechowiec
	Chorwacja	wiche	pchła

Zasady pisowni wyrazów z h

► **H** piszemy wtedy, gdy w innych formach danego wyrazu bądź w wyrazach pokrewnych wymienia się na **g, dz, z, ż**, np.:

h na g:	h na dz:	h na z:	h na ż:
wahać → waga	wataha → watadze	bląhy → błazen	druh → družyna

► **H** piszemy w wyrazach, które rozpoczynają się od cząstek: **hipo-, hydro-, hiper-, higo-, hekto-, hetero-, helio-, homo-, homeo-**, np.:

hipo-:	hydro-:	hiper-:
hipokrates hipopotam	hydrografia hydrobiologia	Hiperbola hipermarket
higo-:	hekto-:	hetero-:
higrometr higroskopijny	hektolitry hektopaskal	heteroatom heterologiczny
helio-:	homo-:	homeo-:
helioterapia heliometr	homofonia homologacja	homeostaza homeopatia

► **H** piszemy w niektórych imionach, np.:

Bohdan, Heniek, Henryk, Hania, Hilary, Helena, Halina, Honorata, Hubert

► **H** piszemy po spółgłosce **z**, np.:

z:
zhańbić rozhuścić zharmonizować zheblować

► **H** piszemy na początku wykrzykników, np.:

hej!, hejże!, ha!, hyc!, hop!, halo! hola!, hurra!

► **H** piszemy w licznych wyrazach pochodzenia obcego:

♦ W nazwach własnych, np.:

Hades, Himalaje, Holandia, Mahomet, Sahara, Hannibal, Hellada, Homer

♦ Na początku oraz w środku wyrazów, np.:

na początku:	w środku:
humor herbata hymn hasło harcerz hrabia huragan hak hamak hamować	alkohol bohater czyhał grahamka filharmonia inhalacja ohydny rehabilitacja wahadełko wehikuł

ĆWICZENIA

1. W podanych wyrazach zamień pierwsze litery na literę **h**, a zmieni się ich znaczenie.

mak	nuta	len	kula
tuba	kura	motel	<u>s</u> zarfa
żołd	puk	barce	rumor

2. Wypisz z wierszyka wyrazy z **h**. Podkreśl **h** na niebiesko.

Hen za górami, gdzie wzrok nie sięga,
 żył hojny władca, ot — głowa tęga.
 Lubił on bardzo harce sportowe,
 miał piękne hobby — hokej na lodzie.
 Hańbą dla niego była przegrana,
 więc aby honor swój bronić dzielnie,
 trenował ciągle — i strzelał celnie.

.....

3. Podane wyrazy dobierz parami:

*hotelarz, huta, hodowla, higienistka, hydrant, historia, hydraulik, hodowca,
 hotel, historyk, higiena, hutnik, handel, hafciarka, handlowiec, haft.*

..... ,
 ,
 ,
 ,

4. Przepisz wyrazy grupując je po trzy w rodzinie: *zahartowany, zahuczeć, ,
 hamować, haczyk, hurtownia, hucznie, zahaczyć, hurtownik, zahamować,
 hak,
 hurt,
 hamulec,
 huk,*

5. Odpowiedz na pytania.

Jak określamy bułkę z cebulą?

Jak nazywa się niebieski kwiatek, który rośnie w zbożu?

Podaj nazwę bułki drożdżowej, która ma kształt warkocza.

Jak inaczej określamy bałagan?

Jak nazywał się pierwszy król Polski?

Jak określamy krótki odcinek czasu?

Jak nazywamy człowieka, który stale opowiada o swoich osiągnięciach?

Jak nazywał się sławny polski kompozytor – na imię miał Fryderyk, a jak na nazwisko?

Jak nazywa się drzewko wigilijne?

Jak inaczej się mówi, kiedy jest zimno?

6. Utwórz zdania z wyrazami:

a) choroba

.....

b) chorał

.....

c) chorągiew

.....

d) chomik

.....

e) chłopiec

.....

f) Chile

.....

g) chleb

.....

h) chata

.....

i) cha, cha!

.....

7. W puste miejsca w wyrazach wpisz h lub ch.

Do otelu na Łysej Górze przybyło wielu gości. Przylecieli różnymi we ikułami. Jedni na miotła, a inni czymś w rodzaju małych elicopterów. łopiec otelowy na armonijce ustnej wesoło zagrał powitalny ymn, a kelnerka w fartuszu aftowanym w iacynty, zaprosiła na erbatę i omary. W olu otelowym panował wielki łas i armider, który niespodziewanie przerwał krzyk jednej z czarownic. Ujrzała du a uśtającego się na żyrandolu. Był to sławny, złośliwy bywalec tego otelu. Bo aterski kucharz eniek nie bał się zjawy. Ściągnął go akiem i zapakował w paczkę, którą wysłał aż na el.

8. Uzupełnij „h” lub „ch” wyjaśnij pisownię

☐ iperbola

☐ ipokryta

☐ arakter

☐ ryzantema

wata☐a

☐ angar

☐ rust

re☐abilitacja

ge☐enna

wa☐ta